

«Sosiale medier i krigen»

Av Elin Elkouby

I begynnelsen av januar var ca. 60 personer samlet på en minikonferanse med tema; «Sosiale medier i krigen». Konferansen var arrangert av Shurat HaDin (Israels lov-senter) i samarbeid med Instituttet for teknologisk innovasjon, juss og etikk ved Reichman Universitetet i Hertzlia. Jeg var en av deltakerne.

7.oktober 2023 opplevde Israel det mest brutale, groteske og mest smertefulle angrepet på jødisk liv og eiendom siden jødeforfølgelsen under den Andre Verdenskrig. Det ble sendt tusenvis av raketter mot sivile mål. 1200 personer ble

torturert, lemlestet og voldtatt før de ble drept, mens andre ble brent til døde i sine egne hjem eller i biler. Noen ble sprengt i stykker til det ugjenkjennelige. De som ikke ble drept ble fraktet som gisler til Gasa. Alder, kjønn eller nasjonalitet representerte ingen begrensning for overgriperne.

Hamas hadde planlagt angrepet nøye og hadde sørget for at filmfolk og reportere var med helt ifra begynnelsen og at de rapporterte fortløpende. I tillegg filmet terroristene egne handlinger, som regel ved bruk av ofrenes mobiltelefoner. De delte filmsnittene på ofrenes egne sosiale grupper i tillegg til at de sendte dem videre til sine egne nettverk idet de søkte berømmelse og anerkjennelse for ugjerningene. Hamas sørget for at alt materiale ble publisert videre via sine mediaplattformer.

I «første runde» av krigen ble disse filmsnittene feiret av Hamas og deres tilhengere. Seinere bestemte Hamas seg

for å fjerne dem fordi at de kunne resultere i at organisasjonen kom i et uheldig lys blant ikke-muslimer i Vesten. I stedet begynte Hamas å produsere falske bilder av Palestinske barn som hadde blitt offer for israelsk bombing av boligområder i Gasa. Noen av disse bildene var laget ved hjelp av KI (kunstig intelligens) og det førte til feil på bildene. Ett av bildene viste et barn som sto midt i et i-stykker-bombet hjem sammen med lik av voksne. Barnet hadde seks fingre på den ene handa. Andre ganger viste man filmsnutter av påståtte lik som var pakket inn i hvitt plastomslag, og som lå på rad og rekke for å bli begravet. Noen av «likene» beveget seg. I et annet tilfellet satt «liket» og sjekket mobiltelefonen sin.

Ofte har bilder og filmsnutter fra andre konfliktområder i verden blitt lagt ut med påstand om at de var fra den nåværende krigen i Gasa.

Hamas spredte etter hvert løgner om at det var Israel som hadde drept sine egne for å få et påskudd til å angripe Gasa. Tidlig i krigen ble det påstått at Israel hadde bombet et sykehus og at 800 personer var drept. Mark Twain sa en gang at ***«en løgn kan reise rundt halve jordkloden mens sannheten er opptatt med å få på seg skoene.»***

I vår tid kan løgner ta mange runder før sannheten kommer fram. I forbindelse med det påståtte bombeangrepet foretok Israel en grundig undersøkelse. Det tok et par dager før man med sikkerhet kunne hevde at Israel ikke hadde bombet, men at det var en raket, skutt ut lokalt i Gasa som rammet parkeringsplassen utenfor sykehuset. Antallet drepte var begrenset. Til tross for at Israel kan bevise at raketten kom fra Gasa er det for seint «å komme drassende med sannheten» når løgner allerede har etablert seg i folks sinn.

Dov Greenbaum, som leder det juridiske fakultetet på Reichman universitetet sa at «fake news» (falske nyheter) ikke er noe nytt, men at man kan finne eksempler på dette langt tilbake til de egyptiske faraoene. Det som gjør det vanskelig i vår tid er mengden av løgnpropaganda og at det er mulig å nå hele verden i løpet av sekunder. Måten informasjonen presenteres på har til hensikt å få den til å entre hjernen uten hindringer. Mottakerne reagerer følelsesmessig og er mindre opptatte av å fakta sjekke. Ut ifra disse følelsene får man så reaksjonene. Det forklarer det store antallet som stiller opp i demonstrasjoner mot Israel og det heftige engasjementet på sosiale medier. Godt voksne mennesker følger med på nyhetene på TV og i aviser, mens den yngre generasjonen har et stort sosialt nettverk via media (Facebook, Instagram, twitter, Tik Tok, telegram etc.) og bruker dette til å oppdatere seg på mange områder og nyheter er en del av det. Mange unge er aktive på nettet mange timer hver dag. De lar seg påvirke visuelt via filmsnutter og bilder og er aktive i spredningen av det de selv har latt seg påvirke av. Mye av det som bevisst produseres av løgnpropaganda er spesielt tilpasset denne gruppen. Utfordringene i framtida ligger i hvordan man skal kunne hindre spredning av «fake news» og samtidig ivareta yttringsfriheten.

Nitzana Darshan Leitner, som leder Shurat HaDin (Israels lov-senter), satte søkelys på at sosiale medier er å betrakte som våpen i en krigssituasjon. Ettersom hensikten er å påvirke de store massene så er måten man presenterer påstander på viktigere enn fakta og det gjør at sosiale medier er «himmelriket» for terrororganisasjoner. Hun poengterte at ingen terrororganisasjon presenterer seg som det, men at man bruker begreper som «motstands-bevegelse», «frigjøringskamp», «frihets-kjempere» etc. Hun var også tydelig på at de sosiale mediene

fokuserer på folks følelser snarere enn å bevisstgjøre i forhold til fakta. Det er styrtrike eiere bak hvert eneste sosiale nettverk og de «styrer» massene dit de vil ha dem. Hun viste til at anti-semittiske ytringer på Facebook har steget med 193% etter 7.oktober og at 50 % av disse ikke har noen tilknytning til krigen. Hun sa at Tik Tok har 50 ganger flere brukere som er propalestinske enn brukere som støtter Israel.

Marc Regev var tidligere Israels ambassadør til Storbritannia og fungerer nå som statsministerens rådgiver. Han ga eksempler på hvordan «nyheter» fra Al Jazeera, som har blitt talerør for Hamas, ukritisk blir spredt videre til Vesten. Al Jazeera har sin finansielle støtte fra Qatar hvor de øverste Hamaslederne bor. I den nåværende konflikten er det dette nyhetsbyrået som først sender ut «nyheter». Ettersom tid er en viktig faktor i nyhetsverdenen ser vi nå at både BBC og CNN ukritisk rapporterer videre påstandene fra Al Jazeera.

Det var flere innlegg fra folk som jobber aktivt med forhold rundt «mediekrigen» og til slutt en paneldiskusjon. Hovedfokuset var hvordan Israel kan bli flinkere til å nå fram via sosiale medier og hva som kan gjøres for å hindre at løgnpropaganda bevisst spres via de sosiale plattformene.

Israel er i sjokk over manglende fordømmelse av Hamas etter massakren 7.oktober Det var ingen internasjonale kvinneorganisasjoner som gikk ut og fordømte voldtektene som ofrene ble utsatt for. Istedenfor forståelse for at man går til angrep på Hamas, som har lovet at det skal bli mange «7.oktobere» framover, så blir Israel anklaget for «folkemord» og må stille i Haag for å forsvare seg.

Da konferansen var over satt vi igjen med flere spørsmål enn svar.....